Kultur

Vallien visar upp ”vansinnigt” ballongprojekt i Boda

En gång var hon Europas enda varmluftsballong. En skönhet som touchade trädtopparna i småländska Åfors och skrämde kor och ortsbefolkning när hon majestätiskt seglade förbi.
Nu har ballongen Emilie landat för gott i Glass Factory i Boda.

Konst • Publicerad 22 april 2022

Bertil Vallien hittade varmluftsballongen Emilie i Los Angeles för drygt 50 år sedan. Nu har hon landat i Glass Factory som en glad påminnelse om de kreativa och ibland litet galna, åren i slutet av 1960- och början av 1970-talet i trakterna kring Åfors, Kosta och Boda.Foto: Mats Holmertz

Utställning

Ballongklubben

Vad: Ballongen Emilie. Fotografier, minnessaker. Nyproducerad film av Björn Boode och Ulf Ogebrant, filmare: Marta Beltowska.
Var: Glass Factory, Boda glasbruk.
När: 23 april - 30 augusti. Vernissage den 23 april kl 10.30. Bertil Vallien och Per-Arne Lundahl berättar historien om Emilie. Tillie Burden får Bengt Heintzestipendiet.

Klarar ni alla grantoppar är ni världens bästa ballongförare, suckade Emilies konstruktör amerikanen Donald Piccard när han efter mil i småländska skogar äntligen kom till Åfors.

– Det är klart att det var ett vansinnigt projekt men vi var ett ungt sammansvetsat gäng som flyttat till Glasriket och hade många idéer, säger Bertil Vallien när han inspekterar Emilie inför lördagens vernissage.

Den storslagna ballongidén började egentligen med roliga fester, mycket raketer och små ballonger byggda av papper och ståltråd.

– Vi bildade Åfors Raket- och Ballongklubb 1963. Långt innan vi hade en egen varmluftsballong.

Historien låter som en skröna men nu ligger den stora rödblågulvita ballongen i full prakt på golvet i Glass Factory.

– Jag var i Australien och passade på att på hemvägen göra ett par avstickare. Bland annat till Los Angeles. Där träffade jag ballongkonstruktören Donald Piccard. Han var på väg med sin varmluftsballong för en uppvisning på Tivoli i Köpenhamn och föreslog att vi skulle köpa ballongen när den ändå var i Europa.

Sagt och gjort. Det unga konstnärsgänget, med bland andra Bertil och Ulrica Hydman Vallien, Göran och Ann Wärff, Monika Backström, Erik Höglund och Per-Arne Lundahl, slog till.

De första lärospånen fick de i Köpenhamn. Sedan packades nyinköpta Emilie i sin egen flätade korg för fortsatt färd per bil till Åfors.

– Donald Piccard lovade att stanna ett par veckor och lära upp mig och Växjösilversmeden Per-Arne Lundahl, berättar Bertil Vallien. Sedan var det vår sak att lära upp de andra.

– Piccard hade ju rätt om Småland och trädtopparna, fortsätter Bertil. Vi touchade en hel del under våra djärva uppstigningar.

I dag påminner små lappningar och lagningar i Emilies spinnackerväv om törnar både med trädtoppar och båtskrov.

– Donald Piccard kraschade faktiskt redan i samband med Tivoliuppvisningen, berättar Bertil Vallien. Vinden tog ballongen mot Helsingör och där nödlandade Emilie på en båt.

ANNONS

– Vi fick jaga upp en skånsk sömmerska för att laga henne innan resan gick till Åfors.

Oftast gick det dock bra.

– Vi turnerade en hel del med Emilie. Visade upp henne i Sverige och Norge. På Liseberg frågade ledningen om vi kunde bjuda den gästande artisten Eartha Kitt på en tur. Emilie var verkligen en kändis. Hon var ju under en tid Europas enda varmluftsballong.

– Vi var ett gäng unga konstnärer med ont om pengar. Att köpa en varmluftsballong för 20 000 kronor var en rejäl investering för oss. Vi lade 250 kronor var, lånade resten i bank och gjorde en avbetalningsplan.

Det har gått snart 55 år sedan Emilie landade i Åfors.Foto: Mats Holmertz

Auktionen i Transjö Folkets park minns nog många. I Kalmar konstmuseums samling finns för övrigt ett objekt inhandlat av intendenten Erik Broman vid just den auktionen. Största problemet var egentligen Luftfartsverkets regler. Nämligen att det inte fanns några regler. De måste skräddarsys för Emilie.

– Jag minns fortfarande att QN-Helge betyder att mäta höjd över marken. Och jag har också inspekterats av chefen för en helikopterdivision ikläd full fallskärmsmundering inför turen över skogen. Den gången nådde vi höjden 300 meter. Sedan lugnade vi oss inför risken att sugas uppåt i ett cumulusmoln.

Nu finns hela historien om Emilie i katalogen Ballongbladet och en 20 minuter lång film. I intervjuer berättar de ursprungliga grundarna om roliga missöden och lyckade uppstigningar. Filmen har kompletterats med många äldre bilder och filmsnuttar.

Snart har 55 år gått sedan Emilie ”landade” i Åfors. Och drygt 20 år sedan hon senast visades vid Åfors 125-årsjubileum. Visst är det dags att fira den medelålders damen och en hel epok i Glasriket. Full av skrönor.

Fakta

Luftballongen Emilie

Namn: Emilie med registreringsnumret SE-ZZA.

Inköpt: I Los Angeles 1968.

Konstruktör: Donald Piccard.

Pris: 20 000 kronor. Varje medlem betalade 250 kronor. Resten lånades i bank.

Färg: Gul, blå, röd och vit.

Första flygningen: Jungfrufärden gjordes norr om Kosta den 20 augusti 1968.

Prestanda: 8 meter i sekunden. Rör sig upp och ned. I övrigt avgör vindriktningen.

Storlek: 1600 kubikmeter. Rymdinnehållet i tre normala trerummare. Kan ta last på 450 kilo.

Driftskostnad: 12 kronor i timmen.

Extra: Kan packas ihop till liten fyrkant som ryms i bilen lastutrymme.

Senast visad: Emilie fylldes 2001 med varmluft i samband med Åfors 125-årsjubileum men fick inte lyfta. Likadant 2007 när Emilie visades upp i Kosta.

Medlemmar: Bland andra Per-Arne Lundahl, Bertil Vallien, Ulrica Hydman-Vallien, Ann och Göran Wärff, Monika Backström, Erik Höglund, Björn Ramél, Rolf Sinnemark.

Gunilla Petri